Frits Huysman

Mr. Carel Frédéric (Frits) Herman Huysman werd op 6 maart 1892 te Utrecht geboren. Hij was de zoon van Albertus Huysman (1853-1922) en Alida Maria Frederika (Lida) de Wit (1865-1912).

Hij was een tijd opvoedend ambtenaar bij de *Martha-Stichting voor onverzorgde kinderen* in Alphen aan den Rijn. Daarna werkte hij bij het Rijksopvoedingsgesticht in Amersfoort.

Frits kwam op 2 augustus 1919 vanuit Utrecht in Zwolle wonen. Hij was van beroep advocaat en procureur. Bovendien was hij werkzaam als secretaris van de voogdijraad. Huijsman was verder, naast werk en padvinderij, actief in tal van Zwolse organisaties zoals de EHBO, de dierenbescherming, de jeugdzorg, de vereniging voor de jeugdvolkstuinen, de vereniging voor de Practische Ambachtschool, die de Oude Ambachtschool aan de Mimosastraat zou oprichten, en tal van andere organisaties.

In Zwolle wordt op 1 oktober 1919 de derde Padvindersgroep opgericht. De groep was aangesloten bij de CJMV-padvinderij, onderdeel van de Christelijke Jonge Mannen Vereeniging (CJMV). Frits was de eerste hopman van de groep en was in 1920 lid van de oprichtingscommissie van de CJMV-padvinderij. Groep III zou later naar hem vernoemde worden. De CJMV-padvinderij gaat in 1935 over in De Nederlandsche Christelijke Vereeniging van Padvinders (NCVP). Zowel de CJMV-padvinderij als de NCVP waren aan de NPV gelieerd in federatief verband. De NCVP werkte nauw samen met de NPV, onder andere voor de Wereld Jamboree in Vogelenzang in 1937.

Mr. Huysman wordt steevast als hopman aangesproken, zelfs door degenen die dicht bij hem staan. De Scoutinggroep was voor hopman Huysman belangrijker dan zijn privé leven. Frits volgde de Gilwell cursus in 1925 op Gilwell Ada's Hoeve in Ommen. In de twintiger jaren van de vorige eeuw, kreeg de groep via Hopman Huysman de beschikking over een tweede blokhut in Heino, gebouwd op grond van de familie Huysman.

Tijdens de bezetting ´verkoopt´ Huysman deze blokhut aan zijn broer. Hiermee kon hij de blokhut uit handen houden van de bezetter, die na het verbod op Scouting de gebouwen en materialen van de groepen confisqueerde. In de Tweede Wereldoorlog heeft er onder andere een Engelse piloot ondergedoken gezeten in de blokhut.

Frits begon al direct na de bezetting met verzet. Nadat in het eerste oorlogsjaar diverse verzetsgroepen die ontstaan waren, opgerold waren door de vijand, fuseerden een aantal groepen in het voorjaar van 1941 tot de OD. In Bilthoven was een verzetsgroepje actief dat via allerlei contacten in verbinding stond met groepen elders in het land. Een aantal leden had een militair of marine verleden en ook via de padvinderij waren er contacten. De in Utrecht wonende Tjamko Bootsma, tweede stuurman, werkte wegens gebrek aan werk bij het KNMI in de Bilt. Hij had contacten met mensen die de eerste spionnen uit Engeland onderdak gaven. Tjamko stond nog steeds in contact met oude vrienden bij Scouting in Zwolle. Ook in de kringen van de Nederlandse padvinders werd er al vroeg aan verzet gedaan. Scouts hadden via het 'spel van verkennen' geleerd om de omgeving in kaart te brengen en wegen te vinden om informatie door te geven. De Zwolse groep stond weer in verbinding met mensen in Oost Nederland. Tjamko kende 'Oom Frits' als familievriend. Frits Huysman had door zijn werk bij de Voogdijraad en de Winterhulp/Nederlandse Volksdienst een uitstekende dekmantel om te reizen. Frits wilde ook iets als goed Nederlander tegenover zijn 'verplichte' werk voor de Winterhulp stellen.

Een andere bekende van Bootsma was Martinus (Ties) Cornelis Cavaljé, de zoon van de oud voogdijraadvoorzitter Cavaljé. Hij was inmiddels hulppredikant in Hees bij Nijmegen maar was in zijn jeugd lid van de Huysmangroep in Zwolle. Daarnaast was de gereformeerde hoofdonderwijzer Arend Diederik Zweers betrokken. Naast deze bestond het Oost Nederlandse netwerk, dat zich het Oranjevendel noemde, nog uit 10 personen. Elk van hen had zijn eigen gebied om te spioneren. Ze zorgden er met andere voor dat berichten naar Engeland verzonden werden, onder andere met zendamateurs. Daarnaast hielden ze zich bezig met het vervoer van neergeschoten geallieerde piloten. Ze waren ongetraind en kregen weinig hulp uit Engeland. Uiteindelijk werden ze opgerold.

Huysman werd opgepakt op 16 oktober 1941. Na zijn arrestatie werd Frits eerst naar Utrecht gebracht en van daar naar het Oranjehotel in Scheveningen. Hij werd daar uitgebreid verhoord maar gaf niet toe. In het Oranjehotel kwam hij er achter dat Zweers en Cavaljé in januari 1942 waren gearresteerd. Tjamko was een dag of 14 voor Frits gearresteerd en zat ook in het Oranjehotel. Uiteindelijk bleek dat verraders het netwerk hadden geïnfiltreerd waarna het was opgerold. Omdat het Oranjehotel te vol werd, werden een deel van de gevangenen naar Maastricht getransporteerd. Naast Frits en Tjamko was ook Antoine (Tony) Pierre Marie Fauchey (1918-1942) hierbij. Hij was aspirant wachtmeester bij de cavalerie en actief scout.

In Maastricht werden de gevangenen opgesloten in het Minnebroedersklooster aan de Tongersestraat. Daar vond ook het spionage proces plaats. Op 22 april 1942 werd het vonnis geveld. Van de 33 verzetslieden die terecht stonden werden er 25 ter dood veroordeeld waaronder Tony Fauchey. Vier verdachten werden vrijgesproken en 4 werden tot levenslange tuchthuisstraf. Dit gold voor Frits en Tjamko. Tony zat in de cel naast Frits. Hij wilde graag als volwaardig scout worden opgeleid. Frits installeerde hem en 'zo is hij toch met de belofte gefusilleerd', zei Frits na de oorlog. Op 9 mei werden de ter dood veroordeelden op de trein naar Duitsland gezet en kwamen zondag aan in het

De Hopman dankte allen voor de hem toegebrachte hulde. Hij vertelde hoe hij in zijn gevangenschap steeds padvinder was gebleven. In Maastricht had hij kennis gemaakt met een wachtmeester van de cavalerie, die zoo graag officier had willen worden. Daar de doodstraf hem wachtte, kon dit niet meer. Hij mocht dus niet sterven met den officierseed. Daarom vroeg hij Hopman Huysman hem te willen opleiden tot padvinder. En de Hopman heeft hem onderwezen en opgeleid en geïnstalleerd in de Huysmantroep. Hij heeft toen voor het vuurpeleton gestaan met de padvindersbelofte.

concentratiekamp Sachsenhausen bij Oranienburg. De volgende ochtend werden ze gefusilleerd.

Frits kwam uiteindelijk terecht in de gevangenis in Kleef waar hij aan het werk gezet werd en later in Keulen. Daar ontmoete hij een Duitse hopman die tegen Hitlers verordening in 1937 toch de Wereld Jamboree bezocht had. Hij vertelde Frits dat de Keulse Scouting in oorlogstijd was gegroeid met enkele duizenden jongeren. Volgens Frits het bewijs van de kracht van Scouting. Hierna ging Frits naar het Tuchthuis Rheinbach. Tjamko zat hier al gevangen en beiden ontmoetten elkaar hier weer. Hij kwam hierna nog in diverse andere gevangenissen terecht en verzwakte erg. Uiteindelijk kwam hij terecht in Straubing en omdat de geallieerden in aantocht waren gingen de gevangen te voet richting Dachau. Uiteindelijk werden ze bevrijd.

Na de oorlog verbleef hij eerst enige tijd in Haarlem, waar hij van de doorgestane ontberingen hoopte te herstellen. Toen Frits weer in Zwolle kwam werd er een groots defilé voor hem georganiseerd. Ook werd er een speciaal lied voor hem geschreven door een van zijn scouts van het eerste uur. Door de grootte toeloop van kinderen en jongeren die scout wilden worden, werden er naast de Huysmangroep nog vier troepen opgericht die waren aangesloten bij de NCVP. De kleuren van deze groepen waren gelijk aan die van de Huysmangroep en de leiding kwam uit de stam van de Huysmangroep. Twee groepen kregen de naam van Frits' gesneuvelde medegevangenen. Martinus Cavaljé als lid van het Oranjevendel en oud lid van de Huysmangroep en Tony Fauchey die in Maastricht berecht was. Na de oorlog kreeg Frits een betrekking in Den Haag en moest verhuizen. Hij werd ere hopman van zijn groep.

Na de oorlog kon de Huysmangroep weer gebruik maken van hun vertrouwde tweede huis. De broer van Huysman, Albertus Dithmar Huysman, gaf het onderkomen weer ter beschikking voor de activiteiten van de Huysmangroep. In Alphen aan den Rijn werd een groep naar hem vernoemd, de mr. Huysmangroep.

Hij trouwde op 7 mei 1951 met Hetty Luden. Hopman Huysman overleed op 24 april 1954 en werd begraven in Harderwijk.

Meer informatie

Geschiedenis - Scouting Huysmangroep III
Harderwijk - Begraafplaats Oostergaarde - - graf 312477 (online-begraafplaatsen.nl)
Jaap Hagedoorn schrijft boek over Frits Huijsman | De Swollenaer | Nieuws uit Zwolle en omstreken
Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant » 26 apr 1954 - Art. 97 | Delpher
ZWOLLE HOPMAN „HUYS" WEER BEHOUDEN TERUG. - Netwerk Oorlogsbronnen
Trouw » 23 jul 1945 - Art. 11 | Delpher
Algemeen Handelsblad » 27 dec 1920 - Art. 238 | Delpher
Nieuwe Leidsche Courant | 27 april 1953 | pagina 8 - Historische Kranten, Erfgoed Leiden en Omstreken
Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant » 01 mei 1954 - Art. 163 | Delpher
Carel Frederic Herman Huysman | Digitaal Namenmonument Oranjehotel

[Archieven.nl - 61-82 Verzoeken voor extra levensmiddelenbonnen, 1945-1946. (NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies)]

[Nieuwe Leidsche Courant | 27 april 1953 | pagina 8 - Historische Kranten, Erfgoed Leiden en Omstreken]

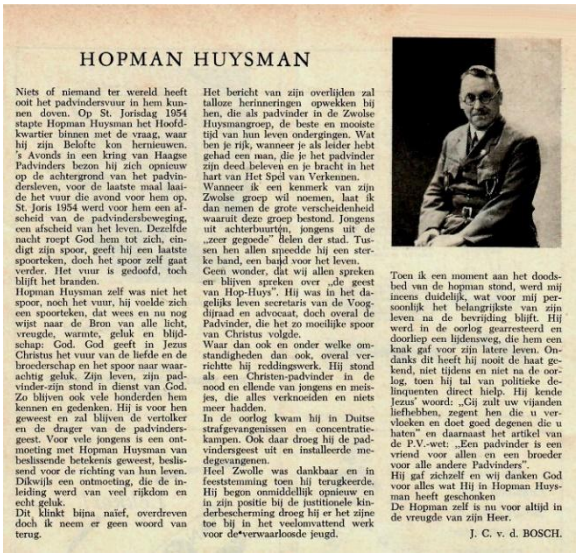
[Gazet van Limburg » 22 aug 1950 - Art. 56 | Delpher]

Het Padvindersleven juli 1920

Weest Paraat mei 1954

Interview in “De Gong” padvindersweekblad voor het District Zwolle 21 juli 1945

Jeugdwerk is mijn levenskeuze: het leven van Frits Huijsman (1892-1954) / Jaap Hagedoorn 2019,

HOPMAN HUYSMAN

Niets of niemand ter wereld heeft ooit het padvindersvuur in hem kunnen doven. Op St. Jorisdag 1954 stapte Hopman Huysman het Hoofdkwartier binnen met de vraag, waar hij zijn Belofte kon hernieuwen. 's Avonds in een kring van Haagse Padvinders bezon hij zich opnieuw op de achtergrond van het padvindersleven, voor de laatste maal laaide het vuur die avond voor hem op. St. Joris 1954 werd voor hem een afscheid van de padvindersbeweging, een afscheid van het leven. Dezelfde nacht roept God hem tot zich, eindigt zijn spoor, geeft hij een laatste spoorteken, doch het spoor zelf gaat verder. Het vuur is gedoofd, toch blijft het branden.

Hopman Huysman zelf was niet het spoor, noch het vuur, hij voelde zich een spoorteken, dat wees en nu nog wijst naar de Bron van alle licht, vreugde, warmte, geluk en blijdschap: God. God geeft in Jezus Christus het vuur van de liefde en de broederschap en het spoor naar waarachtig geluk. Zijn leven, zijn padvinder-zijn stond in dienst van God. Zo blijven ook vele honderden hem kennen en gedenken. Hij is voor hen geweest en zal blijven de vertolker en de drager van de padvindersgeest. Voor vele jongens is een ontmoeting met Hopman Huysman van beslissende betekenis geweest, beslissend voor de richting van hun leven. Dikwijls een ontmoeting, die de inleiding werd van veel rijkdom en echt geluk.

Dit klinkt bijna naief, overdreven doch ik neem er geen woord van terug.

Het bericht van zijn overlijden zal talloze herinneringen opwekken bij hen, die als padvinder in de Zwolse Huysmangroep, de beste en mooiste tijd van hun leven ondergingen. Wat ben je rijk, wanneer je als leider hebt gehad een man, die je het padvinder zijn deed beleven en je bracht in het hart van Het Spel van Verkennen.

Wanneer ik een kenmerk van zijn Zwolse groep wil noemen, laat ik dan nemen de grote verscheidenheid waaruit deze groep bestond. Jongens uit achterbuurten, jongens uit de „zeer gegoede" delen der stad. Tussen hen allen smeedde hij een sterke band, een band voor het leven.

Geen wonder, dat wij allen spreken en blijven spreken over „de geest van Hop-Huys". Hij was in het dagelijks leven secretaris van de Voogdijraad en advocaat, doch overal de Padvinder, die het zo moeilijke spoor van Christus volgde.

Waar dan ook en onder welke omstandigheden dan ook, overal verrichtte hij reddingswerk. Hij stond als een Christen-padvinder in de nood en ellende van jongens en meisjes, die alles verknoeiden en niets meer hadden.

In de oorlog kwam hij in Duitse strafgevangenissen en concentratiekampen. Ook daar droeg hij de padvindersgeest uit en installeerde medegevangenen.

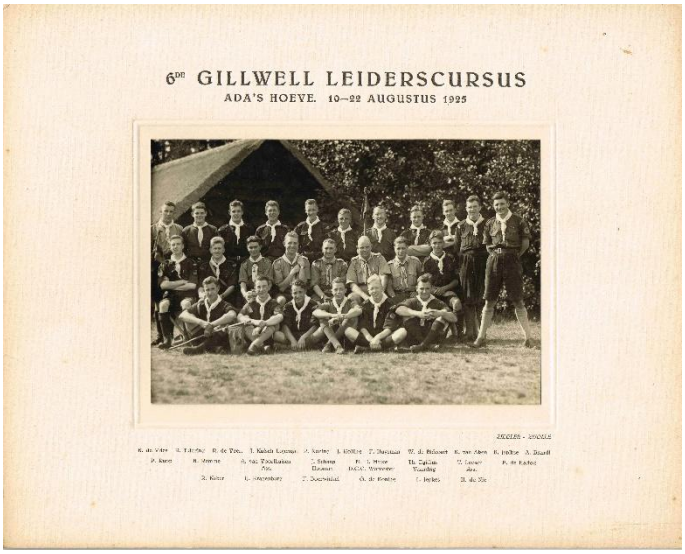
Heel Zwolle was dankbaar en in feeststemming toen hij terugkeerde. Hij begon onmiddellijk opnieuw en in zijn positie bij de justitionele kinderbescherming droeg hij er het zijne toe bij in het veelomvattend werk voor de verwaarloosde jeugd.

J. C. v. d. BOSCH.

Toen ik een moment aan het doodsbed van de hopman stond, werd mij ineens duidelijk, wat voor mij persoonlijk het belangrijkste van zijn leven na de bevrijding blijft. Hij werd in de oorlog gearresteerd en doorliep een lijdensweg, die hem een knak gaf voor zijn latere leven. Ondanks dit heeft hij nooit de haat gekend, niet tijdens en niet na de oorlog, toen hij tal van politieke delinquenten direct hielp. Hij kende Jezus' woord: „Gij zult uw vijanden liefhebben, zegent hen die u vervloeken en doet goed degenen die u haten" en daarnaast het artikel van de P.V.-wet: „Een padvinder is een vriend voor allen en een broeder voor alle andere Padvinders".

Hij gaf zichzelf en wij danken God voor alles wat Hij in Hopman Huysman heeft geschonken

De Hopman zelf is nu voor altijd in de vreugde van zijn Heer.

«DE GONG»

Verantwoordelijk Redacteur:
J. W. v. d. WAL, van Speykstraat 7, Zwolle
Uitg. van het district Zwolle der N.P.V., K.V. en N.P.G.

PADVINDERSWEEKBLAD
VOOR HET DISTRICT ZWOLLE

1e JAARGANG — 21 JULI 1945 — No. 12

OP BEZOEK BIJ HOPMAN HUYSMAN.

Donderdag 12 Juli — 19 uur.

Sedert 16 October 1941, de dag van gevangenneming, leefden we in voortdurende spanning, angst en zorg omtrent het lot van onzen „Hop Huys".

En nu, na drie en een half jaar, een plotseling weerzien. Is het wonder, dat mijn gezicht straalde bij deze vreugdevolle ontmoeting? De Hopman ging me voor naar zijn kamer, om daar eens rustig te kunnen praten. Ik vertelde, 's middags aan de deur te zijn geweest, horende, dat „Hop Huys" de stad uit was.

„Je treft het buitengewoon. Ik was vanmiddag in Katwijk, waar ik een medegevangene heb bezocht. Ik moest bijtijds terug, want vanavond om 8 uur houd ik een causerie voor een gezelschap. Je pikt me niet tussen de bedrijven door!"

„Hoe voelt U zich nu, Hopman?"

„Ik voel me weer aardig fit. Alleen mijn benen willen niet altijd mee. Ik ben gauw moe, maar dat zal allemaal wel weer in orde komen."

Ik vroeg, of dit het gevolg was van de lange dagmarsen, waarvan ik reeds had gehoord.

„We hebben vijf dagen lang moeten lopen, onder buitengewoon moeilijke omstandigheden. Het was bijzonder slecht weer. Veel regen. En 's nachts moesten we in een drassig weiland slapen, zonder beschutting en dekens. De meesten hebben daarvan een knauw gekregen. We hebben Dachau niet bereikt. Dit hebben de Amerikanen gelukkig verijdeld."

Hop Huys vertelde, dat gevangenen, die niet meer meekonden, werden neergeschoten.

„Toch heb ik iemand in leven kunnen houden. We hadden een moeilijke dagmars achter de rug. In mijn buurt lag een man schijndood. Onmiddellijk paste ik kunstmatige ademhaling toe. Mijn lotgenoten zeiden: Oom Frits (want zo noemden ze me allemaal) laat die man toch liggen. Zie je niet, dat ie al dood is? Je moet ook aan jezelf denken! Ik ging rustig door, maar nu bijgestaan door twee lotgenoten. Na vier uur was de patiënt nog slechts bewusteloos. Zo werd hij weggehaald en op ruwe wijze vervoerd. Na onze bevrijding, wees iemand op een man, die naast me stond. Het was degene, op wien ik kunstmatige ademhaling had toegepast. Het bleek een Fransman te zijn, die me op uitbundige wijze — zoals Fransen dat kunnen — bedankte."

„Dat was een padvindersdaad, Hopman!"

„Ook in mijn gevangenschap voelde ik me nog altijd padvinder. Om nu eens wat te noemen. Iedere Dinsdag hield ik in mijn cel Leidersraad. Iedere Woensdag Stam. Alles in mijn eentje. Dan liet ik het verleden de revue passeren en herdacht ik alle padvinders, die ik kende. In de gevangenis te Maastricht maakte ik kennis met een wachtmeester, die zo graag officier had willen worden. Door de doodstraf, die hem wachtte, kon dit niet meer. Hij mocht dus niet sterven met de officierseed. Daarom vroeg hij mij, hem te willen opleiden tot padvinder. Ik heb hem onderwezen en en geïnstalleerd in de Huysmantroep. Hij heeft voor het vuurpeleton gestaan met de padvindersbelofte!"

„Het zal U wel eens te zwaar zijn geweest!"

„Als ik in mijn cel was, wist ik Jezus in mijn nabijheid. Iedere avond sprak ik hardop mijn avondgebed en mijn lotgenoten vroegen steeds met hen te bidden. Eerst stond ik in de ene hoek van mijn cel, dan in de andere, opdat ze het konden horen. Anderhalf jaar geleden moesten twee personen me ondersteunen naar het privaat. Als ik God niet had gehad, was ik bezweken. Hem alleen ben ik dankbaar voor mijn uitredding!"

De Hopman vertelde, dat hij voornemens was Zaterdag 21 Juli in Zwolle terug te keren. Deze verheugende mededeling ontlokte me de volgende vraag:

„Voelt U zich weer opgewassen tegen het werk, dat U te wachten zal staan?"

„Ja. Ik zal het prettig vinden, weer in jullie midden te zijn."

„Het is een grote zegen Hopman, te weten, dat U weer het bezielend element wilt vormen van onze beweging. U zult de overbrugging zijn over Uw troepen, daarvan zijn we zeker."

„Overbrugging is noodzakelijk. Het kost veel inspanning soms. Zo werkte ik bijvoorbeeld tussen een Tsjechisch communistisch arbeider en een Oostenrijkse Graaf, een uitgesproken nationalist. Ze konden elkaar niet zetten, ook al door het verschil in stand. En voortdurend hadden ze ruzie over de politiek. Eens liep het zo hoog, dat ik wel moest ingrijpen. Ik vroeg den Oostenrijksen graaf plotseling, hoe ze in Wenen Appelflappen maakten. Breedsprakig vertelde hij over deze delicatesse. Maar de Tsjech deed niet voor hem onder, en zo ontspon zich een levendige discussie over Appelflappen. De politiek waren ze glad vergeten."

Zo is het leven van Hopman Huysman, ook in het donkere gevangenisleven. Een vriend voor allen, en een broeder voor alle padvinders.

Met een ferme linker namen we afscheid. Ontroerend was het moment, dat Hop Huys de belofte uitsprak: Op mijn erewoord beloof ik ernstig te zullen trachten, mijn plicht te doen tegenover God en mijn land; anderen te helpen, waar ik kan en de Padvinderswet te gehoorzamen!"

Innerlijk gesterkt keerde ik terug naar Zwolle, met de groeten aan alle padvinders en vrienden.

Jac. Bruins.

*

Baden Powell, de stichter der Padvindersbeweging.

We zijn geboren, niet ten eigen bate
maar om anderen goed te doen.
B. P.

(vervolg.)

II

In Charterhouse, een vrolijke, ordelijke en tevreden gemeenschap, kwam B. P. op dertienjarige leeftijd terecht, als een joch met rood krulhaar boven een sproeterig gezicht, waar een paar pientere ogen in twinkelden. Zoals op vele Engelse kostscholen, was het hier ook gewoonte dat de jongste leerlingen een tijd lang doormaken als „fag", een

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.